

NORGES HØYESTERETT

Den 19. mars 2013 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av justitiarius Schei og dommerne Øie og Normann i

HR-2013-00567-U, (sak nr. 2013/254), sivil sak, anke over kjennelse:

A

B AS

(advokat Erik Mauritzen)

mot

C AS

D

(advokat Henning M. Stephansen)

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder lagmannsrettens sakskostnadsavgjørelse.
- (2) D og A stiftet i 2005 selskapet E AS, som de gjennom sine respektive datterselskaper C AS (heretter også C) og B AS (heretter også B) eide 50 prosent hver av. De inngikk samtidig en aksjonæravtale om å kjøpe hotelleiendommen F i X. Hotellet ble kjøpt for 17 millioner kroner. I henhold til aksjonæravtalen kunne hver av eierne når som helst fremsette krav om salg av hotellet, og det skulle da selges til høyest oppnåelige pris.
- (3) Den 4. februar 2008 benyttet D seg av sin rett til å kreve salg av hotellet. Av ulike årsaker ble hotellet likevel ikke solgt før i oktober 2010. Det kom da inn et bud på 26 millioner kroner, og i henhold til en senere inngått avtale mellom partene trådte A inn i dette budet og løste D ut av E AS.
- (4) C og D gikk 18. januar 2011 til søksmål mot B og A. Under henvisning til at A hadde brutt aksjonæravtalen, krevde saksøkerne blant annet erstattet det tap de hadde lidt som følge av at hotellet ikke ble solgt før den verdensomspennende finanskrisen intrådte.
- (5) Stavanger tingrett avsa 15. august 2011 dom med slik slutning:

"a) Innen to uker fra dommens forkynnelse skal B AS betale C AS en erstatning på kr 6 473 000,- pluss avsavnsrente på 4 % p.a. for erstatningsbeløpet fra 01.07.2008 til betaling skjer.

b) Innen to uker fra dommens forkynnelse skal B AS betale C AS kr 180.000,- pluss mva for advokatutlegg, til sammen kr 225.000,- pluss en avsavnsrente på 4 % p.a. fra forfall av den enkelte faktura til betaling skjer.

c) Innen to uker fra dommens forkynnelse skal B AS betale C AS ytterligere kr 5.399,- i renter for forsinket betaling av kr 205.676,- av salgsbeløpet fra 2010.

d) Innen to uker fra dommens forkynnelse skal B AS betale C AS saksomkostninger med kr 664 260,25,-"

- (6) Tingretten fant at A hadde handlet i strid med aksjonæravtalen ved ikke straks å medvirke til å få i stand et salg av hotellet. Etter tingrettens vurdering ville hotellet ha blitt solgt innen 1. juli 2008 dersom A hadde overholdt avtalen, og da til en langt høyere pris.
- (7) B og A anket dommen, mens C og D innga avledet anke. Gulating lagmannsrett avsa 19. desember 2012 dom med slik slutning:

"I anken:
B AS og A frifinnes.

I avledet anke:
B AS og A frifinnes.

Saksomkostninger:
I Stavanger tingretts dom av 15. august 2011 domsslutningens punkt d gjøres ingen endring.

B AS og A dømmes til én for begge og begge for én å betale Ds saksomkostninger for lagmannsretten med 886 385 – åttehundreogåttisekstusentrehundreogåttifem – kroner. I tillegg skal B AS og A betale utgiftene til de sakkyndige meddommerne. Oppfyllelsesfristen er 2 – to – uker fra dommens forkynnelse."

- (8) Lagmannsretten fant at As mislighold av aksjonæravtalen først inntrådte sensommeren 2008, og at det ikke fra det tidspunktet lenger var mulig å oppnå noen høyere pris for hotellet enn det faktisk ble solgt for. As manglende medvirkning fra sensommeren 2008 og frem til hotellet ble solgt hadde derfor ikke påført D noe tap. Lagmannsretten kom imidlertid til at As unnvikende opptreden knyttet til iverksettelsen og gjennomføringen av salgsprosessen fra sensommeren 2008 og frem til oktober 2010 var så graverende at han i medhold av tvisteloven § 20-4 bokstav c ble pålagt å dekke samtlige av C og Ds saksomkostnader for både tingretten og lagmannsretten.
- (9) B og A har anket over lagmannsrettens saksomkostnadsavgjørelse, mens C og D har anket over dommen for øvrig. Høyesteretts ankeutvalg har 8. mars 2013 truffet beslutning om ikke å tillate fremmet C og Ds anke over dommen. Det gjenstår da å ta stilling til saksomkostnadsanken fra B og A.
- (10) De ankende parter – B AS og A – har i hovedtrekk anført:
- (11) Tvisteloven § 20-4 bokstav c gir bare hjemmel for å tilkjenne merkostnader. Det er derfor uriktig av lagmannsretten å tilkjenne motpartene samtlige saksomkostnader uten å foreta noen vurdering av hva som faktisk er merkostnader, og om det er noen årsakssammenheng mellom forsømmelsene og merkostnadene. I alle fall kan bestemmelsen bare anvendes for saksomkostnadene i tingretten.

- (12) Lagmannsretten har trukket inn utenforliggende hensyn ved å legge vekt på sympati med D, og tilsvarende antipati med A. Reglene om sakskostnader kan ikke brukes til å sanksjonere forsømmelser før saksanlegget i sin alminnelighet, jf. Rt. 2011 side 1294 avsnitt 37. Lagmannsretten har dessuten sett helt bort fra forlikstilbud som er fremsatt under behandlingen i både tingretten og lagmannsretten.
- (13) Lagmannsretten har videre begått saksbehandlingsfeil ved å anvende tvisteloven § 20-4 bokstav c uten at bestemmelsen var påberopt av noen av partene. Av denne grunn har det heller ikke vært noen kontradiksjon omkring anvendelsen av bestemmelsen.
- (14) B og A skulle ha vært tilkjent sine fulle sakskostnader i medhold av tvisteloven § 20-2 første ledd.
- (15) De ankende parter har nedlagt slik påstand:
- "1. Gulating lagmannsretts omkostningsavgjørelse oppheves.
2. C AS og D dømmes – en for begge og begge for en – til å betale sakens omkostninger for tingretten, lagmannsretten og høyesterett."**
- (16) Ankemotpartene – C AS og D – har tatt til motmæle og i hovedtrekk anført:
- (17) Lagmannsretten har anvendt tvisteloven § 20-4 bokstav c riktig. I alle fall må sakskostnader tilkjennes for tingretten. Dersom saken avgjøres etter § 20-2, må i alle fall unntaksbestemmelsen i tredje ledd få anvendelse.
- (18) Lagmannsretten har ikke tatt utenforliggende hensyn. Forliket som ble inngått forut for ankeforhandlingen er allerede hensyntatt i partenes sakskostnadsoppgaver.
- (19) Lagmannsretten har holdt seg innenfor partenes påstander og hadde tilstrekkelig faktagrunnlag til på eget initiativ å vurdere tvisteloven § 20-4 bokstav c.
- (20) Ankemotpartene har nedlagt slik påstand:
- "1. Anken forkastes.
2. Ankemotparten tilkjennes fulle sakskostnader for Høyesterett."**
- (21) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at utvalgets kompetanse etter tvisteloven § 20-9 tredje ledd er begrenset til å prøve lovanvendelsen og saksbehandlingen, samt bevisvurderingen så langt den utelukkende gjelder lagmannsrettens sakskostnadsavgjørelse. Den konkrete vurderingen av om det foreligger tilstrekkelig tungtveiende grunner til å pålegge eller frita for kostnadsansvar, kan utvalget som hovedregel ikke prøve.
- (22) Lagmannsretten har tilkjent de tapende parter sakskostnader etter tvisteloven § 20-4 bokstav c, som lyder slik:
- "En part kan uavhengig av sakens utfall helt eller delvis tilkjennes sakskostnader
...
c) i den utstrekning kostnadene skyldes motpartens forsømmelser."**
- (23) Bestemmelsen er omtalt slik i NOU 2001:32 B side 931:

"(c) svarer i det vesentlige til § 177. Den vil gjelde så vel aktive handlinger som passivitet i form av trenering mv. Det bør generelt gjelde, som angitt i (c), at hvor omkostninger, for eksempel ved saksforberedelsen, er påført ved forsømmelse fra en part, skal denne parten dekke de merutgifter dette har voldt. Partene har for eksempel uhjemlet motsatt seg å legge frem et dokument som gir faktiske opplysninger, og den annen part har måttet fremskaffe disse opplysningene annetsteds fra med betydelige utgifter til følge. ..."

(24) I Ot.prp. nr. 51 (2004-2005) side 447 heter det:

"*Bokstav c* kan etter omstendighetene komme til anvendelse ved forsømmelse av plikter for sak reises etter kapittel 5. Dette kan være aktuelt hvis saksøkere har unnlatt å varsle og opplyse om grunnlaget for kravet eller opplyse om avgjørende bevis, jf §§ 5-2 og 5-3. Det vises for øvrig til merknadene til NOU § 23-4 i utredningen s. 931-32."

(25) Høyesteretts ankeutvalg har i Rt. 2011 side 1294 avsnitt 37 til 38 uttalt seg om forståelsen av tvisteloven § 20-4 bokstav c:

"Bestemmelsen åpner altså for også å kunne hensynta forsømmelser før saksanlegget. Den tar etter ankeutvalgets syn likevel *primært* sikte på merkostnader som skyldes kritikkverdige prosesshandlinger eller unnlatelser som innebærer at saken blir vidløftiggjort eller trukket i langdrag, jf. Rt. 2009 side 1400 avsnitt 31. Dette vil være forsømmelser som en part begår under saken, eller forsømmelse av de forutgående plikter som følger av tvisteloven §§ 5-2 og 5-3. Det kan ikke anses som en oppgave for reglene om sakskostnader å sanksjonere forsømmelser før saksanlegget i sin alminnelighet.

I denne saken har lagmannsretten imidlertid etter en *konkret* vurdering kommet til at Ødegårds mangelfulle rutiner er en *vesentlig medvirkende årsak* til at Bjertnes hadde 'små muligheter til å få saken tilfredsstillende løst utenfor domstolene'. Ankeutvalget kan ikke se at lagmannsretten her har lagt en uriktig lovforståelse til grunn."

(26) Utvalget viser også til Rt. 2009 side 1400 avsnitt 31.

(27) Tvisteloven § 20-4 bokstav c tar altså særlig sikte på merkostnader som skyldes kritikkverdige prosesshandlinger eller unnlatelser under sakens gang eller forsømmelse av plikter man har før sak reises, jf. tvisteloven kapittel 5. Bestemmelsen vil dessuten kunne være anvendelig dersom den ene part – på grunn av den andre parts forhold – har hatt små muligheter for en tilfredsstillende utenrettslig løsning, jf. Rt. 2011 side 1294. Utvalget finner det klart at pliktbrudd og forsømmelser som alene knytter seg til det underliggende materielle forhold, ikke kan danne grunnlag for å tilkjenne sakskostnader etter § 20-4 bokstav c.

(28) Lagmannsrettens begrunnelse for å tilkjenne sakskostnader etter § 20-4 bokstav c lyder slik:

"I nærværende sak finner lagmannsretten etter en konkret vurdering at As stadige unnvikende opptreden i relasjon til å få iverksatt og gjennomført salgsprosessen ..., ikke bare ledet til en langdryg 'salgsperiode' der tap i relasjon til salgsgevinsten bare ble unngått på grunn av den mellomkommende finanskrisen, men også til en særdeles uryddig salgsprosess hvilket gjorde at D hadde små muligheter til å få saken tilfredsstillende løst utenfor domstolene. ...

Lagmannsretten har kommet til at As opptreden er så graverende at han skal pålegges å dekke samtlige av D og C AS sine saksomkostninger så vel for tingretten som for lagmannsretten."

(29) Lagmannsretten har ikke pekt på pliktbrudd eller unnlatelser i forbindelse med prosessen eller forhold ved Bies handlemåte som har gjort det vanskelig for C og D å få til en tilfredsstillende utenrettslig løsning. De pliktbrudd og unnlatelser lagmannsretten har lagt vekt på, knytter seg

alene til sakens realitet. Lagmannsretten har ved dette bygget på en uriktig forståelse av tvisteloven § 20-4 bokstav c, og kostnadsavgjørelsen må oppheves. Opphevelsen må gjelde sakskostnadsavgjørelsen for tingretten og lagmannsretten samt avgjørelsen om dekning av utgifter til fagkyndige meddommere.

- (30) De ankende parter bør tilkjennes sakskostnader for Høyesterett i medhold av hovedregelen i tvisteloven § 20-2. I sakskostnadsoppgaven er det krevd erstattet salærutgifter med 44 371,25 kroner. Utvalget finner kravet for høyt, og setter nødvendige kostnader til 15 000 kroner, jf. tvisteloven § 20-5. I tillegg kommer ankegebyret på 5 160 kroner.
- (31) Kjennelsen er enstemmig.

SLUTNING :

1. Lagmannsrettens dom, slutningens punkt om sakskostnader for tingrett og lagmannsrett samt dekning av utgifter til fagkyndige meddommere oppheves.
2. I sakskostnader for Høyesterett betaler C AS og D én for begge og begge for én 20 160 - tjuetusenetthundreogseksti - kroner til A og B AS i fellesskap innen to - 2 - uker fra forkynnelsen av denne kjennelsen.

Toril M. Øie
(sign.)

Tore Schei
(sign.)

Kristin Normann
(sign.)

Riktig utskrift: